

Aten Hpe Gara Hku Hparan Lajang Mai Ai Kun?

Aten hpe hpa majaw hparan lajang ra ai kun?

- Aten gaw, gumhpraw zawn sha re. Jahtum kau ngut yang bai n lu la sai. Raitim, aten jahpan galaw da na nga yang gaw nang galaw mayu ai hpe galaw na matu aten lu wa na re.

Madung lam: Aten hpe hparan lajang chye yang aten mung *n ma* sai, *grau* nna pyi aten lu wa na re.

- Aten hpe hparan lajang chye ai atsam ningja gaw asak kaba mat ai aten du hkra akyu rawng nga na re. Bungli grin na n grin na hpe mung dawdan ya lu ai. Lama na, nang hpaga bungli langai galaw na nga yang, bungli hpang hkrat chye ai na a bungli masha hpe nang dai hku sha tawn da na kun?

Madung lam: Aten hpe hparan lajang chye ai atsam gaw, tinang kaning re ai masha re ai hpe madun dan nga ai.

Aten hpe hparan lajang ai shaloi loi gaw n loi ai. Mayak mahkak nkau hpe dinglik yu ga.

Mayak mahkak #1: Manang ni

“Manang ni shinggan pru na matu shaga yang, aten n nga yang pyi lu hkra hkan ai. Nta bai du yang she lawan wan galaw kau na ngu nna myit ai. Kaja nga yang, dai gaw bungli n byin ai. Shut ai hku sha galaw hkrup ai.”—Tsintiya.

Mayak mahkak #2: Myit bra ai lam

“TV gaw nhpu chyup ai jak hte bung ai. Grai kaja ai TV lamang ni, hkrang sumla ni gaw masha ni hpe yu sha yu mayu wa hkra galaw nga ai.”—Aibi.

“Tablet hte sha ngai aten ni shama ai. Wan n-gun ma mat yang she jahkring ai majaw mara nga ai zawn pyi hkamsha ai.”—Mari.

Mayak mahkak #3: Aten shama ai lam

“Jawng laika raitim, kaga bungli ni raitim aten hpe shama nna galaw chye ai. Hpa n re ai ni hte sha aten jahtum nna, ngut ra na aten du yang she lawan wan shangut ai gaw, aten hpe n chye hparan ai majaw re.”—Bet.

Aten hpe hparan lajang chye yang aten mung *n ma* sai, *grau* nna pyi aten lu wa na re

Galaw mai ai lam ni

1. **Galaw ra na bungli ni hpe ka da u.** Nta bungli ni, jawng laika galaw ai ni mai byin ai. Bat mi laman hta bungli langai ngut na matu aten gade daram ra ai hpe ka matsing da u.
2. **Rau ai aten hta tinang galaw mayu ai lam ni hpe jahpan galaw da u.** Internet lang ai hte TV yu ai aten ni mai byin ai. Dai ni a matu, bat mi laman hta aten kade daram lang ai hpe ka da u.
3. **Masing jahkrat u.** Dai aten lahkawng hpe bai sawn maram yu u. Ahkyak ai bungli ni hpe masat da ai aten laman ngut hkra galaw lu na kun? Tinang a ban sa ai aten hpe garan jaw kau ra na kun?

Hpaji jaw ai lam: Shani shagu galaw ra na lam ni hpe ka da nna, galaw ngut sai nga yang jahpan kaw na shaw kau u.

4. **Masing jahkrat da ai hte maren galaw u.** Ahkyak ai lam ni hpe ngut lu hkra, kaga ni saw shaga ai kanawn mazum hpawng ni hpe jahkring hkring gaw nyet kau ra na re. Raitim, jan ai aten ni grau pru wa ai majaw dai hku galaw ai hpe nang *ra sharawng* wa na re.
5. **Tinang hkum tinang kumhpa jaw u—raitim, hkum tin.** Num kasha Ta Ra ndai hku tsun ai, “Kalang lang ka da ai jahpan kaw na bungli lahkawng daram hpe galaw ngut mat ai. Dai majaw, ‘Rai sai, minit 15 daram TV yu na, ngut yang bai galaw na’ ngu na myit ai. Minit 15 kaw na minit 30, minit 30 kaw na hkying hkum mi, n dum ai sha TV shawng kaw hkying hkum lahkawng daram aten jahtum kau hkrup ai!”

Gara hku hparan na kun? Ban sa ai lam hpe bungli ngut yang lu la na kumhpa langai re ngu nna mu mada u. Shani shagu galaw ra ai bungli langai re ngu nna hkum mu mada.